

Kun poliisit ja palomiehet kantoivat muuttolaatikoita: kirjaston tilat muutoksessa

26.2.2013 Tekijä Jyväskylän yliopiston kirjasto

Pääkirjaston kurssikirjasalin muuttuminen väliaikaisesti ruokalaksi ensi syksystä alkaen on puhuttanut kirjaston henkilökunnan ja asiakkaiden keskuudessa paljon. Mietinnässä muun muassa on, minne kurssikirjat sijoitetaan, miten suuret siirrot toteutetaan ja aiheuttaako ruokala melua tai muuta häiriötä.

Tilojen suunnittelu on onneksi ammattilaisten käsissä. Kaiken keskellä helpottaa myös tieto, ettei kirjastojen tilojen muuttuminen ole ainutkertainen asia. Tämän todistavat kirjaston eläköityneet työntekijät, jotka muistelivat viime vuonna vietetyn 100-vuotisjuhlan kunniaksi aikaisempia tilamuutoksia.

Päärakennuksesta omiin tiloihin

Erityisen hyvin eläkeläisten mieleen on jäänyt kirjaston muutto Alvar Aallon suunnitteleman päärakennuksen lisäsiivestä nykyisin käytössä oleviin omiin tiloihin vuonna 1974. Isompia tiloja oli kaivattu jo pitkään. Ahdasta oli muun muassa lukusaleissa, kuten eräs eläkeläinen seuraavassa muistelee:

– Sali oli käynyt toivottoman ahtaaksi. Kirjaston oven taakse kertyi opiskelijajoukko ennen oven avaamista, ja kun ovi sitten avattiin, alkoi kilpajuoksu. Hyvä, ettei sentään suurempia tappeluita syntynyt.

Aallon lukusalissa jouduttiin jopa kilpailemaan istumapaikoista v. 1974. KUVA: Matti Salmi

Helppoa ei ollut henkilökunnallakaan. Työpisteitä oli perustettu jopa käytäviin ja taukotilat olivat omanlaisensa.

– Kun kirjasto oli Aallon tiloissa, meillä oli kellarissa virkistystilana pieni Putkinotkoksi ristitty kahvio, jossa oli keittolevy ja muutama pyöreä pöytä jakkaroineen. Tunnelma oli tiivis!

Putkinotko-nimi juonsi juurensa siitä, että virkistystilat oli tehty laatikoiden säilytykseen tarkoitettuun kellaritilaan, jossa putket ja vessa lorisivat.

Kirjaston muutto nykyiselle paikalleen paransi olennaisesti myös tilojen turvallisuutta, kuten seuraava hurjalta kuulostava muistelu kertoo:

– Kun kirjasto oli muuttanut pois päärakennuksesta, kävi ilmi, ettei lukusalin yläpuolella olevaan tilaan olisi saanut asentaa hyllyjä eikä panna hyllyihin kirjallisuutta, kuten oli tehty, koska lattiaa ei ollut tarkoitettu raskasta lastia varten. Onneksi mitään ei sattunut.

Ihastusta ja nopeasti täyttyviä hyllyjä

Oman rakennuksen saaminen kirjastolle ei ollut itsestään selvyyttä eikä kaikkien mielestä tarpeellistakaan. Hankkeen suunnitteluvaiheessa kuultiin esimerkiksi yliopiston henkilökuntaan kuuluvan sanovan, ettei kirjasto tarvitse uutta tilaa, koska kaikki kirjat mahtuvat hyvin lukusaliin. Eläkeläisemme kertoo hämmästelleensä tätä paljon.

– Hän luuli, ettei kirjastolla ole muuta aineistoa kuin lukusalissa sijainnut avokokoelma, vaikka suurin osa kokoelmista oli jouduttu juuri tilan puutteen vuoksi sijoittamaan varastoihin.

Uusi kirjastorakennus herätti ihastusta erityisesti asiakkaissa. Kävijöitä ja vierailijoita oli myös muista kirjastoista ympäri Suomea. Varsinkin avaruutta ja ns. ”kasvun varaa” ihasteltiin, vaikka sitä ei lopulta riittänyt pitkään.

– Kukaan ei pystynyt etukäteen ennustamaan, miten nopeasti rakennus täyttyi. Siihen oli syynä ensinnäkin vuoden 1980-luvun alussa voimaan tullut vapaakappalelaki ja sen mukanaan tuomat uudet aineistot. Tilannetta pahensi vielä muidenkin kokoelmien nopeasti lisääntyvä kasvu.

Toinen, kunnankirjastosta yliopiston kirjastoon 70-luvulla töihin siirtynyt eläkeläinen kuvailee muuton jälkeistä aikaa puolestaan näin:

– Ikänäni en ollut nähnyt niin paljon hyllyjä ja kirjoja, kuin tässä talossa tuli olemaan. Ja kun lopulta lähdin eläkkeelle, kaikki hyllyt olivat täynnä.

Siirtämistä on riittänyt

Fyysisesti muuttamiset ovat jääneet eläkeläistemme mieliin suurina koitoksina, joista kuitenkin selvittiin apuvoimien ansiosta.

– *Muutto päärakennuksen siipeen oli suuri ruljanssi, samoin myöhempi muutto nykyisiin tiloihin. Meillä oli apuna painonnostoa harrastavat vahvakuntoiset poliisit.*

Toisenkin eläkeläisen mieleen on jäänyt muutossa avustanut virkavalta ja myös se, että koko työssäoloaika on tuntunut jonkinasteiselta muuttamiselta:

– *Siirtämistä ja raahaamista riitti joka vuodelle, mutta silloin muutossa oli paljon väkeä. Poliiseja, palomiehiä, kaikki virkailijat ja apulaiset.*

Kirjasto on muuttanut historiansa aikana useamman kerran. Kuva v. 1958.

Omiin tiloihin pääsy ei tuonut pelkästään autuutta, vaan epämiellyttäviäkin yllätyksiä.

– *Lasinen, kupumainen keskushallin katto kokosi auringonsäteet, ja sen seurauksena kuumuus säteili sisätiloihin. Kun rakennushallituksen tarkastajat sittemmin vierailivat kirjastossa, valitin heille kuumuudesta. Lämpötila oli n. +40, mutta tarkastajien vastaus oli, etteihän Suomessa ole pitkän aikaa kuumaa.*

Lämpöongelma yritettiin ratkaista keskushallin kattoikkunoiden umpeen maalaamisella. Tästä ei ollut apua siinä vaiheessa, kun katto aiheutti toisenkin yllätyksen:

– Ihana kattoikkunamme alkoi sadesyksynä vuotaa ja aulaan piti laittaa ämpäreitä tippuvan veden alle. Se oli oikeastaan tilataideteos, mutta hankala, eräs eläkeläinen toteaa pilke silmäkulmassa.

Kattoikkunoiden päälle rakennettiin vesivuodon jälkeen uudenmallinen kate.

Myös LVI-asiat ovat olleet kirjastolla lähes kirjaimellisesti tapetilla.

– On saatu ihan sitä ihteään niskaamme putkivuodon sattuessa K2-kellarissa.

– Silloin oli virka-asuksi otettava kumisaappaat, sadeviitta ja suojakäsineet, kun yritettiin pelastaa koteloista aineistoa kuivumaan, eräs toinen muistelee.

Tytti Korkiakoski

Jutussa esitetyt sitaatit ovat **Oili Kokkosen, Kaija Nygårdin, Pirkko Audejev-Ojasen, Pirkko Uusi-Penttilän, Ritva Loimion, Anneli Riihimäen, Ulla-Maija Frilanderin ja Varpu Mäkelän** käsialaa. Lisäksi lähteenä on käytetty *Kirjasto keskellä kampusta* -teosta (Jyväskylän yliopiston kirjaston julkaisuja, 2012).